

ook als deze broeder er niet om had gevraagd, maar het zich wel liet welgevallen. Die straffen golden ook de overste, als die er op in zou gaan. Overeenkomstig een apostolische constitutie kon alleen de paus van zulke excommunicaties ontslaan.

²⁰ Ingelopen (o.i.v. incur-rere): opgelopen; ob ignorantiam censurae: vanwege onkunde met de censuur; sub poena excommunicationis: op straffe van excommunicatie.

²¹ Vaer = Vajer.

²² De nuntius C. Belgrado was tot 1853 ook Vice-superior van de Hollandse Zending, en moest dus alle benoemingen goedkeuren.

²³ Principaal (ook wel: praeses): op staties met meer dan één broeder was de vajer tevens religieuze huisoverste over de socius/socii. Christianus Florus, *Venlo 1784, Minderbroeder 1804, priester 1807, socius Oudewater 1809, aldaar vajer 1814-1852, nog in de oude structuur van feitelijke onverplaatsbaarheid.

²⁴ Van Heel, 'Oudewater', *BGPMN* VIII, 254, resp. IX, 74 vv.

²⁵ De eerste exacte datum voor Kraaijvangers verblijf te Groningen is 20 maart 1855; Vree, 'Onze Pater', 1v.

²⁶ Poolman wekt de indruk dat Van Vree zelf het initiatief zou hebben genomen; *Onze Pater*, 134v. Het een sluit het ander niet uit:

baarheid – had opgelopen, respectievelijk daarvan kon worden geabsolveerd. Pas 15 april 1854 volgde de benoeming te Franeker. Vandaar meldde hij zich (hoeveel tijd vóór 20 maart 1855?) bij P. Hofstede de Groot in Groningen.²⁵ Voor het jaartje Leiden is een opmerking in een over financiën handelende brief aan de pastoor aldaar, d.d. 22 oktober 1853, van belang. Provinciaal de Bruin schrijft: 'Over de zaak van P. Kraaijvanger heb ik meermalen gedacht, en zal weldra het vroeger besprokene plan ten uitvoer brengen'.

In hoeverre bij de verplaatsing naar Franeker een rol speelde, dat men na de beroering in Oudewater (en mogelijke verdere problemen te Leiden) bij de Haarlemse bisschop niet meer voor een benoeming hoefde aan te komen, laat zich niet nagaan. Maar bij een voordracht, nu in het Utrechtse, niet alles vertellen, is van alle tijden ...

De 'tussenjaren' 1855-1863

Het eerstvolgende document in Kraaijvangers dossier verplaatst ons in de situatie die ontstaan is ná het Gronings avontuur. Op een algemeen stuk – een Romeinse dispensatieverlening in de vastenregels tussen Allerheiligen en Kerstmis, d.d. 14 september 1855, en door provinciaal De Bruin doorgezonden op 31 oktober 1855 – staat bijgeschreven, dat in een audiëntie bij de paus op 19 juni 1855 aan de bisschop van Haarlem volmacht is gegeven ófwel zelf, óf door een ander, P. Fredericus Kraaijvanger te dispensereren van alle opgelopen straffen, en hem toe te staan buiten het klooster blijven te vertoeven, in de kleding van een seculiere priester, op een door de bisschop te bepalen arbeidsplaats, met behoud van de substantiële verplichtingen die uit zijn afgelegde geloften voortvloeien en onder gehoorzaamheid aan de bisschop.

Bisschop J.F. van Vree blijkt hierom niet zelf gevraagd te hebben, zoals te lezen staat in een brief aan vice-provinciaal Anselm Ebben, d.d. 30 april 1856 (N° 1578). Het begin lag bij 'eene buiten mijn weten door Mgr. Belgrado gedane aanvraag'.²⁶ Van Vree heeft Kraaijvanger, na een lange retraite, 'bij de paters van de Sociëteit te Culemborg', geabsolveerd en een verblijfplaats aangeboden. Graag had Van Vree gezien, dat Kraaijvanger niet alleen vergiffenis gevraagd zou hebben bij zijn ordesoverheden, maar dat hij ook verzocht zou hebben 'om in eenig klooster tot het doen van poenitentie te worden opgenomen'. Zover was hij evenwel toen niet te brengen, en 'ik [Van Vree] achtte het toen niet voorzigtig daarop sterk aan te dringen'. Thans evenwel is zijn gemoedsstemming door de genade Gods zozeer veranderd, dat hij met tranen smeekte, om in het klooster te Weert opgenomen te worden 'ten einde daar zijn leven lang poenitentie te doen'. Van Vree meent nu zijn